List 23. **NOVICE** Tečaj XLIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 9. junija 1886.

Obseg: Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske dné 26. maja 1886. — (Konec.) — C. kr. kmetijska družba kranjska. — Naznanilo in razglas. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor gosp. poslanca dr. Poklukarja v državnem zboru dné 13. maja 1886. o odpisovanji zemljiščinega davka. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

dné 26. maja 1886.

(Konec.)

Gospod Seunig: Preidem k 6. točki programa: Volitev petih odbornikov v centralni odbor in sicer namesto po §. 22. družbenih pravil izstopivših gg. župnika Jeriča, cesarskega svetnika Murnika ter višega davčnega nadzornika Robiča in na mesto umrlih gg. oskrbnika Brusa ter veletrgovca Fr. Ks. Souvana.

Gospodje naj blagovolijo oddati volilne liste, gospoda barona Lazzarinija in vodjo Povšeta pa prosim, da blagovolita prevzeti skrutinijum.

(Za čas volitve je seja pretrgana.)

Gosp. vodja Povše: Oddanih je bilo 67 volilnih listov, toraj je nadpolovična večina 34. Največ glasov in ob enem nadpolovično večino so dobili gospodje J. Murnik (66), Fr. Povše (62), baron Lazzarini (49), L. Robič (39), J. Lenarčić (35).

Gosp. Murnik poroča k sedmi točki programa, o predlogu centralnega odbora zarad spremembe družbenih pravil: Slavni zbor! Pri mojem prejšnjem predlogu o uravnanji družbenih služeb povdarjal sem potrebo spremembe v družbenem uradu. To dá se pa doseči najbolj s spremembo pravil. Naša pravila so uže zeló zastarela, zato je treba resno na to misliti, da jih času primerno spremenimo in zlasti z dobrimi pravili nekaterih druzih enacih družeb primerjamo. Paragraf 37 pravi, če je občni zbor z večino glasov pripoznal potrebo, pravila premeniti, sme premembo le veliki zbor, ki se na novo skliče, in kateremu se o sklicu nasvetovane spremembe oznanijo, z dvema tretjinama pričujočih glasov skleniti, s pridržkom najvišje potrditve. Glavni odbor sicer za sedaj občnemu zboru ne stavi nikakih stalnih predlogov, on občnemu zboru samo v splošnem svoje mnenje izrazi, kaj je v prvi vrsti pri naših pravilih popraviti. Najbolj potrebno zdi se glavnemu odboru sledeče bolj določno ali morda drugače določiti.

Družbeni urad, sosebno tajništvo, uprava poddružnic. Uže danes se je naglašalo, da je delovanje poddružnic kaj mrtvo in da jim je treba z boljšo organizacijo na podlagi pravil več življenja dati. Mnogo pravic, ki jih ima dosedaj le občni zbor, mogoče jih je na korist družbi oddati glavnemu odboru ali pa poddružnicam. Tudi je treba skrbeti, da bode vdeležitev na občnih zborih družbe bolj živahna. Sedaj določi §. 36., da naj bode poddružničnemu načelniku mar, da sam pride, ali izmed dejanskih družabnikov poslanca pošlje k občnemu zboru, da želje in potrebe svoje poddružnice razločno razodene.

Ako nekaj let sem pregledamo udeležitev na občnih zborih družbe, najdemo, da je komaj 5 do 8 poddružnic zastopanih in da je celó težko bilo, 32 udov skupaj spraviti, da je bil zbor sklepčen. Sprememba pravil ima tudi namen, poddružnico primorati, da pošlje enega ali dva odposlanca v občni zbor. Kar se tiče uravnave družbenega uradovanja, je omenjati, da tajnika voli občni zbor na 6 let, on je ob enem odbornik in sam o tistem glasuje, kar ima izvršiti. Še sprememba pravil je doseči, da bode tajnik stalno nameščen ali od občnega zbora ali pa od glavnega odbora. Stalno nastavljeni tajnik ima biti duša družbenemu delovanji, on je tisti, ki vse družbene razmere pozna, kajti on ostane, odborniki se pa menajo. Jaz predlagam: Občni zbor naj glavni odbor po oblasti prihodnjemu občnemu zboru predlagati primerno spremenbo pravil v konečno potrdilo.

Gospod Deschmann: Jaz menim, da bi bila dolžnost glavnega odbora, uže danes predložiti občnemu zboru svoje odločno mnenje, kaj je na pravilih popraviti.

Jaz dvomim, da bi sprememba pravil oživela delovanje poddružnic in ravno tako sem proti stalnemu nameščenju tajnika. Današnji sklep smatral bi se lahko tako, da je uže načelno sklenjeno, tajnika stalno nastaviti. Res je dobro, da je v družbi tajnik, ki je v vseh razmerah podučen, za to pa ni treba stalnega nameščenja, vsaj je njegova dolžnost, se v vsem poučiti. Vsak človek ima svoje slabosti in tako bi lahko tajnik hotel gospodariti čez cel odbor in ako bi mu

kak sklep ne ugajal, bi ga pa ne izvršil. Jaz mislim, da bi bilo umestno, danes nikakega prejudica ne storiti.

Gosp. tajnik Pirc: Glavni odbor zamogel bi dosti bolj živahno delovati, ko bi dobil več spodbude od poddružnic. Res je, da je temu vzrok tudi nekoliko sedajna uprava poddružnic, katera dá poddružnicam neko čudno stališče. Pozval je glavni odbor poddružnice, da naj skličejo občne zbore, h katerim pridem jaz kot potovalni učitelj, da se tako oživi njih delovanje. In kaki je bil vspeh? Prav žalostno neznaten! Poddružnici v Vipavi in Radečah sta naznanili svoj občni zbor, katerega sem se tudi udeležil, druzih 24 poddružnic pa ali ni imelo niti zborovanja, ali se jim pa ni potrebna zdela navzočnost tajnikova. Jako mnogo bi se še dalo storiti, ko bi udje, oziroma poddružnice hotele stopiti v ožjo zvezo in občevanje z glavnim odborom. Da v druzih deželah družbe bolje delujejo, je, kakor sem uže poprej rekel, vzrok iskati v delavnih poddružnicah. Ako prebiram glasila štajarske ali koroške družbe, nahajam v teku celega leta do sto vabil na poddružnična zborovanja, med tem, ko tacih zborovanj ni pri nas v celi deželi na leto pet.

Gospod Murnik: Gospodu Deschmannu moram javiti, da glavni odbor z današnjim predlogom ne namerava nikakega načela postaviti. Današnji predlog ima le namen, glavni odbor pooblastiti, da smé prihodnje leto spremenjena pravila občnemu zboru v sklep predložiti. Kaka bode ta sprememba, to sme konečno odločiti tako ali tako le samo prihodnji občni zbor. Te spremembe, katere sem jaz danes memogredé ko potrebne omenjal, niti niso izraz mnenja glavnega odbora, ampak le edino mojega osebnega.

Pri glasovanji sprejme se z veliko večino odborovi predlog.

Tajnik g. Pirc: V imenu glavnega odbora mi je naloga slavnemu zboru staviti predlog, da ustanovi poddružnico za logaški okraj, ter glavnemu odboru naroča v ta namen vse potrebno ukreniti. V Logaškem okraju je jako veliko zavednih kmetovalcev, kateri so ali uže udje družbe, ali pa bi precej pristopili, da bi okraj imel svojo poddružnico. Sedaj pripadajo logaški udje v Cirknico, od katere so gotovo preveč oddaljeni. Slavni zbor naj blagovoli, ta predlog sprejeti.

(Predlog se enoglasno sprejme).

K 8. točki programa „predlogi poddružnic“ poroča tajnik g. Gustav Pirc: Svoje predloge, kateri naj pridejo v pretresovanje pri občnem zboru, poslali ste le dve poddružnici, namreč rateška in metliška.

Poddružnica rateška predlaga:

1. Glavni odbor naj na merodajnem mestu prosi, da dobijo revneji vinogradniki amerikanske trte zastonj.

(Predlog se sprejme brez ugovora.)

2. Pri napravi nasadov v družbeni drevesnici je gledati na to, da se bode kolikor le mogoče moštnic izgojevalo. (V družbeni drevesnici vsadilo se je lansko leto nad 2000, letos pa nad 4000 moštnic).

(Predlog se sprejme.)

3. Glavni odbor naj na primernem mestu skuša delovati na to, da bodo v časnikih prijavljene tržne cene primerne resničnim tržnim cenam.

(Predlog se sprejme.)

Poddružnica metliška predlaga:

1. Glavni odbor naj pri vis. c. kr. vladi prosi, da se odpiše pri vremenskih nezgodah, mrazu itd. vselej in takoj vsaj en del davka.

(Predlog se sprejme.)

2. Glavni odbor naj pri vis c. kr. kmetijske ministerstvu prosi, da dobi poddružnica metliška 500 amerikanskih trt brezplačno.

(Predlog se sprejme.)

3. C. kr. kmetijska družba naj peticijonira z dolenjsko železnico.

(Predlog se sprejme.)

4. Na primernem mestu je delati na to, da bod prosta ženitev omejena.)

(Predlog se sprejme.)

K zadnji točki programa „predlogi posamez nih članov“ oglasi se g. Borštnik: Slavni zbor Jaz sem kupil od kmetijske družbe v svojem čas mnogo sadnega drevja, kojega sem posadil po mojem posestvu; pa ne le kupil sem sadno drevje, ampak ker imam uže od nekdaj veliko veselja do sadjarstva tudi sam sem pocepil mnogo dreves. Rekli bodete To je prav! Drevje sem drago plačeval, reči moram, d je lepo rastlo, a prišla je tista huda žival, ki jo ime nujemo zajec. Zajec, gospoda moja, naredil mi je ve liko škodo, namesto da bi imel danes mnogo lepega sadunosnega drevja, nimam nič in ni čuda, če izgubir veselje do sadjarstva. Da so naredili v deželnem zboru premijo za onega, ki umori vidro, menim, to j prav; a imeli bi narediti tudi premijo za pobijanj zajcev, onega pa, ki lesico umorí, kaznovati bi g morali. Se ve da, varujejo bogatina, ki rad obira pe čenega zajca, na kmeta pa, kojemu se neprecenljiv škoda godi, pa še mislijo ne. Tudi srne delajo hud škodo, vlada nas sili goličave zasajati, brani pa s po stavo srno, katera mlado drevje objeda. Zakaj p koze ne pusté v gozd, ali je ona kaj druzega ko srna? Meni zgodila se je velika škoda, kakor se povedal, pustil sem po izvedencih škodo ceniti, a dob nisem skoraj nič. Zato jaz predlagam, da se lovsk postava predrugači in izreče zajca škodljivim živalin katerega vsak na svojem posestvu sme pobiti.

Tajnik gosp. Pirc: Jaz moram vsekako pritrdit gospodu Borštniku, čeravno sem prepričan, da v nj govem smislu ne bodo lovske postave hoteli predru gačiti. Kmetijska družba se je v tej zadevi uže ne katerekrati posvetovala, a tu je težko kaj predrugačit Moje mnenje je to, da je vis. c. kr. deželno vlado pro siti, da svojem organom naloži pri obravnavah zara škode, prouzročene po divjačini, kolikor je postavn mogoče kmetu pomagati. Sicer pa bode glavni odbo v tej stvari vsacemu rad pomagal do svoje pravic prispeti, ako se bode kedo na-nj obrnil.

Gosp. predsednik Seunig: Ker je program ob ravnav končan, zahvalim se vsem gosp. udeležence ter zaključim zborovanje.

Na dan občnega zbora popoludne ob četrti u zbralo se je na vabilo glavnega odbora mnogo ud kmetijske družbe na poskuševalnem vrtu, da si ogl dajo nove drevesnične nasade. Zbrane gg. člane po častil je tudi se svojo navzočnostjo visokorodni gosp deželni predsednik baron Winkler.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 30. maja 1886.

Seji predseduje družbeni podpredsednik gosp. Ja Fr. Seunig, navzoči so pa odborniki: gg. Deteh Goll, Kastelic, bar. Lazzarini, J. Lenarčí Murnik, Povše, Robič in družbeni tajnik ter za pisnikar g. Gustav Pirc.

Gosp. prvomestnik Seunig pozdravi novo izvoljene gospode glavne odbornike ter jih pozivlje svoje sile posvetiti družbenim namenom.

Glavni odbor izreče svojo zahvalo in priznanje izstopivšemu članu odbora gosp. župniku Josipu Jeriču za njegovo delovanje v odboru ter naroči tajniku, to pismeno naznaniti gospodu župniku.

Vsled mnozih sprememb v osobju glavnega odbora uredé se na novo odseki ter v posamezne odseke tako-le voli:

V odsek za splošne reči: gg. Detela, Kastelic, Murnik, dr. Poklukar, Robič, dr. M. Wurzbach.

V odsek za gozdarstvo: gg. Detela, Goll, Lenarčič, Witschl.

V odsek za vinarstvo, sadjarstvo in rejo drobnine: gg. baron Lazzarini, Lenarčič, Neweklovski, dr. Poklukar, Povše.

V odsek za poljedelstvo in živinarstvo: gg. baron Lazzarini, Kastelic, Murnik, Povše, J. Fr. Seunig.

Pri vseh odsekih ima sodelovati tajnik.

Zarad treh posestnikov, ki so prodali pred časom svojo obdarovano goved, naroči glavni odbor tajništvu primerne ukrembe.

Na prošnjo vodstva štirirazredne ljudske šole v Šentvidu nad Ljubljano podeli glavni odbor tej šoli dve ptičji valilnici.

Družbenemu vrtnarju sklene glavni odbor vsled vložene prošnje povečati stanovanje, mu odločiti prostor za eno kravo proti temu, da družbi gnoj ostane ter mu letošnjo košnjo sena za 50 gld. prepustiti.

Vlogo družbenega člana M. Ambrožiča iz Mojstrane zarad regulovanja Save pri Mojstrani sklene odbor predložiti sl. c. kr. deželni vladi, s primernimi opazkami.

Prošnjo občine Laže za podporo k napravi kála odstopi odbor s priporočilom na slavno c. kr. deželno vlado.

Na poziv dunajske borze za žito in moko sklene glavni odbor vložiti na državni zbor peticijo, da se uvede prosto uvažanje uže rabljenih vreč.

Glavni odbor vzame na znanje poročilo o občnem zboru c. kr. kmetijskih družeb v Gradcí, Celovcu in Solnogradu.

Zarad pritožeb o izpítih na podkovski šoli, o katerih omenja gosp. glavni odbornik Lenarčič, sklene glavni odbor primerne ukrembe.

Na podlagi sklepa občnega zbora uravná glavni odbor stanje uradnikov ter njih plač in določi delovalni krog uradnikom.

Na novo se sprejmó v družbo:

Dolinar Fr., župnik v Horjulu;
Hočevar Ant., župnik Št. Jakobu;
Inocente Jos., trgovec v Postojni;
Inocente Fr. gostilničar v Postojni;
Jelovšek Karl, posestnik na Vrhniki;
Lavrenčič Mat., posestnik v Postojni;
Morel Jak., posestnik v Hrašah;
Oberman Marka, posestnik v Drašičah.
Obraczay Robert, graščak na Impolci;
Palme Jos., graščak v Dolu;
Premer Ign., posestnik v Primosteku;
Pečarič Ive, posestnik v Metliki;
Prus Jurij, posestnik v Romačini;
Pezdirec M., posestnik v Metliki;
Pollak Jan, trgovec v Ljubljani:
Šašelj Jan., župnik v Adlešicah;
Trček Jan., trgovec v Ljubljani.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1886. leta.

S podukom v podkovstvu združen je tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču za kovaškega pomočnika izučil;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega obnašanja, in
4. da zna brati in pisati slovensko.

Revni učenci zamorejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendijo imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo poštenega obnašanja, in
3. potrdilo, da so uže dve leti za kovaške pomočnike delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 15. decembra glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1886. l. Kdor preskušnjo dobro prestoji, more po postavi od 1873. leta patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglasé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih ogledovalcev živine in mesa, toraj naj bi županstva svojo skrb obračala na to, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača in ogledovalca živine in mesa.

V Ljubljani 19. maja 1886.

J. Fr. Seunig,
prvosednika namestnik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile se bodo dné 28. in 30. junija t. l., in sicer: 28. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskali podkovske šole, 30. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesá. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglasé pri podpisanem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dné 19. maja 1886.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

30.

Pri kralju dahomejskem.

(Konec.)

Med tem se je stemnilo, kralj mi je napil še za slovó, in potem sem šel v svoje stanovanje. Ali k po-

čitku še nisem šel, nisem mogel iti, prihajali so velikaši na obisk, oni pa, ki niso mogli sami priti, poslali so trstino, ter mi tako skazali spoštovanje. Celó kralj mi je poslal tako palico, ko so jo izročili, padli so vsi po tleh in poljubili jih. Druzega dne so bile zopet vojaške vaje. Prikorakalo je do 4000 vojakov, toda pri teh nisem opazil pravega reda vojaškega. Načelniki nekterim četam so prijezdili na zanikrnih konjih, druge so prinesli v nosilih. Na to je prikorakalo do 8000 vojakinj z mrtvaškimi glavami na zastavah in bobnih. Koj so pokazale, kaj znajo; puhale so čez visoke in široke ograje trnjeve, ter zarobile za ograjo se potikajoče robove. Stopaje mimo kralja voščile so mu v slavnostnim ogovoru srečo, da ima tako hrabre vojakinje. Naposled je pridrl polk vojakinj, ki je bil na glasu zbog tega, da nikdar ne zarobi sovražnikov, ampak vse poseka. Predstavili so najglasovitiše načelnice, in jako je veselilo kralja, ko je bil opazil, da pazljivo zapisujem vse. Zagotavljal me je v slovesnem nagovoru, da je on prvi knez v Afriki, prav tako mogočen proti drugim, kakor kraljica angleška proti Španjski in Portugaljski.

Sedaj smo šli obedovat. Meni so skazali to osobito čast, da sem sedel sam pri kralju za posebno mizo, in pil iz kozarca, drugi navzoči Španjci in Portugaljci pri drugih mizah, kakor tudi slučajno navzoči princ ašanski, pa so pili iz kalabas. Le-tá me je dalj časa pisano gledal, naposled je zahteval kozarca tudi on, toda kralj ga je opomnil, da on je črnec, toraj naj pije iz kalabase, ako mu ne ugaja, naj pa gré. Na vse zadnje sva pila s kraljem na zdravje kraljice angleške, ali pila sva iz — človeške čepinje.

Naslednjega sem obiskal kralja v sami palači. Preko dveh predvorov sem prišel na glavni dvor. Po vseh dvorih so stali oroženci. Kralj je sedel na rudečem tepihu. Kedar sem se mu približal, ustal je in me povprašal, če sem bil zeló naveličan včerajšnje dolge seje. Po obedu so nastopili najviši uradniki razno oblečeni in našemljeni. Nekoliko v stran od kralja so ležale v podobi trikota tri človeške glave, in za njimi je stala polna kalabasa mrtvaških glav, in tudi sedem zastav je bilo z mrtvaškimi glavami nasajenih. Ti grozobudni ostanki so spominjali slavne zmage nad Mahici. V tisti krvavi vojni so predrzne vojakinje osvojile v enem dnevu 126 krajev, da-si so bili vsi ograjeni in utrjeni z visoko in široko trnjevo ograjo. Pred kraljem ležeče glave so bile odrezane najvišim dostojanstvenikom mahiškim.

Kralj je pričel plesati med nastavljenimi glavami, in družba je vriskala. Kedar je doplesal, vprašal me je, ali bi hotel naslednjega dné obglaviti štiri izdajice. Jaz sem, kaj pak, odklonil to čast, a sem vendar šel tudi naslednjega dne na veselice dvorske. Vse je bilo prav tako, kakor poprejšnjega dné. Naposled so privlekli obsojene izdajice. Pokleknili so pred kralja, in še enkrat so jim povedali njihove zločine. Potem so jih potegnili za kralja, in obglavila sta jih prvi minister in še en dostojanstvenik. Mene je obrizgala kri. Star, grd dedec pa je brzo vjel krvi v kalabaso, in je hlastno pil, potem je prilil ruma, in ponudil meni piti. — Lepa hvala! Trupla so vlekli iz mesta in vrgli v jamo, kjer so jih gotovo kmalu osledili in požrli volkovi in jastrebi.

Petega dne sem šel zopet h kralju, peljali so me v oni oddelek palače, ki je bil olepšan z vzidanimi mrtvaškimi glavami. Nastopili so štirje možje z volovskimi repi, in začeli plesati pred kraljem. Potem je prišla mati kraljeva, stara 70 let, pa babica kraljeva, stara čez 90 let. Naprej je prineslo pred njima devet žensk devet ponev človeških črepinj in drugih kosti. Stari ženici ste se vrgli na tla pred kralja, poprašili s prahom, vstali in začeli plesati. Tudi kralj je šel plesat, ko je bil popreje mene naprosil, da sem mu dromljal na dromljo. Naposled sem prišel na vrsto še jaz, sk zali so mi nenavadno čast, plesal sem s kraljevi ljubljenkami, ki so bile okronane s srebrnimi kronica Take kronice nosijo tudi žene prvih ministrov. Te ljubljenkam kraljevim mora vse iti s pota, kedar ka gredó.

Da-si so barbarski bili ti običaji na dvoru kral dahomejskega, vendar se je zboljšalo marsikaj za nj govega kraljevanja. Vzlasti je hvalevredno to, da odpravil žrtvovanje robov ob pogrebih. Predniki njego so prodajali svoje podložnike v robstvo, a on je proda jal edino le na vojski zarobljene tujce, pa one, kate so mu nalovili na lovih po sosednjih krajinah. Res grozovito trgajo rodbinske vezi pri takih lovih in pro dajah, ali črni tega ne občutijo tako hudo, kakor m Črni tolmač moj iz Sierra Leone našel je slučajno t svojo mater v robstvu. S početka je bil jako vese kakor je bilo videti, rekel je, da jo hoče odkupiti i seboj vzeti. Toda, ko je preračunil, koliko bi ga t stalo, premislil se je ter omenil: „E, saj tu se jim n godí preslabo.“

* * *

Kaj pa naši žganjarji, ki svoje starše preklinjaj in pretepajo, porekó na to?

Govor gosp. poslanca dr. Poklukarja

v državnem zboru dné 13. maja 1886 o odpiso vanji zemljiščnega davka.

(Dalje.)

Gozdne parcele so posebno ondi, kjer se občinsk gozdi nahajajo, velike, in če bi bili tekst postave pu stili, kakor se nam je taisti prvič predložil, bi se n bil nikak odpis davka dovolil, kakor k večemu teda ako bi bila vsaj četrtina lesa velike parcele vničena Pri parcelah toraj, ki so, recimo, 200 oralov velike, b moralo najmanj 50 oralov vničenih biti, da bi se ka davka odpisalo.

Tudi opozorujem, da je posebno pri gozdu to vprašanje imenitneje, ker je ono ob enem podlaga predloženim določilom za odpisovanje davka „pro praeterito“. Stan lesa določuje se po starosti, tista starost se potem pomnoži s številko, kolikor je namreč lesa prirastlo in pa s številom let in odpis davka, se določi v tisti svoti, v kakoršni se je davek v preteklosti plačeval. Pri gozdu je bilo toraj vprašanje imenitno. Še bolj imenitno pa je bilo tisto pri drugih kulturah, kajti v deželah, kjer parcele niso tako na drobno razkosane, kakor v Dalmaciji, Istri in na Kranjskem, so velike parcele v navadi. Po dosedanjih določbah pa nismo imeli nobene pravice, odpis davkov zahtevati pri parceli, ki je merila, recimo 8 oralov, če ni bilo na nji vsaj dva orala pridelka vničenega. V predloženem načrtu je pa določen „minimum“, ki bo velike parcele škode branil.

Pri četrti alineji ozirali smo se na vse tiste želje, ki smo jih od mnogih strani čuli, da bi se namreč ozirali na škode, ki so kmetijstvo po skušnjah poslednjih let večkrat zadevale. Tukaj se pač ne morem slagati z nazori predgovornika one strani, gosp. Siegelna, češ, razne škode so tukaj taksativno naštete. Jaz mislim tako, in prav veliko bi bilo vredno, če bi tudi gospod vladni zastopnik svoje nazore o tem vprašanji tako pojasnil, da tukaj škode niso taksativno naštete, temveč da se bode oziralo tudi na take škode, ki se v drugih, kakor tù naštetih podobah pri kmetijstvu pojavljajo. Če bi se v imenovanem paragrafu besedici „als“ (kakor) ne mogel dati ta navedeni pomen, bi bil jaz takoj za to, da se spremeni v „z. B.“ (na. pr.).

V §. 2. se ni nič pomenljivega predrugačilo, pač pa se je slog nekoliko premenil. Pomenljiva pa je sprememba gledé pojasnila, sklenjenega v §. 3. Šlo se je za to, da smo na tanko določili izraz „žetev“ in pa, od katerega trenutka nadalje, da se odpis davka ne bo nič več dovolil, kdaj je žetev dokončana in pridelki spravljeni. Kakor je bil poprej načrt zložen, bi se bilo, recimo, lahko primerilo, da bi bila voda ravnokar pokošen travnik preplavila in vso pokošeno mrvo odnesla. V tem slučaji bi po prejšnjem slogu postave dotični posestnik ne bil imel nobene pravice do odpisovanja davka. Sedaj se je slog toliko popravil, da se v tem in v vseh enakih slučajih, kjer poljski pridelki niso še spravljeni, davek prav tako odpiše, kakor ondi, kjer je uima pridelek še na polji stoječ vničila.

Gledé odmere davka se niso nikake pomenljive spremembe nasvetovale, pač pa je pozneje počilo vprašanje za pričkanje sposobno. Šlo je za določitev, za koliko časa naj bode odpis davka veljaven pri škodah, ki trajajo več nego leto dni. Po mojih mislih je tukaj merodajna postava po vsem svojem smislu, kakor je predložena in pač ni dvoma, da, če se škoda razteza še v drugo leto, se mora tudi davek še za bodoče leto odpisati.

Za izgled se mi je navajal vinograd, kjer je toča trte tako zdelala, da niti v bodočem letu ne morejo roditi. Če je to tako, se pač vlada ne bo dolgo pomišljala in si bo postavo tako tolmačila, kakor bo kmetu na korist, da se mu bo namreč odpis davka tudi še za prihodnje leto podaljšal.

Nekoliko daljše razprave vdeležili smo se tudi pri §. 6, kjer smo še novo alinejo sprejeli za drugo alinejo. V tistem se je pismena objava izrečno za pripustljivo določila. Ob enem se je pa tudi določilo, da se dnevi, ki med objavljevanjem tekó, ne štejejo v obrok. Vendar se pa v tem oziru v odseku nismo popolnoma zjedinili; od ene strani se je posebno povdarjalo, da bi bilo dobro, ko bi se obrok podaljšal, kar mislim, da ni povsem neutemeljeno, ako se oziramo na gorjance in na njih raztreseno posestvo, kakoršnega po gorah navadno nahajamo. To je v tem slučaju še posebno potrebno, da se mu namreč obrok za objavo škode podaljša, ker gorjanec dostikrat pravočasno napravljene škode niti pregledati ne more zarad preveč raztresenega posestva. Pač vam bode tak posestnik nekaj slišal, da je tù pa tam toča pobila, izvé pa še le čez dva ali tri dni, da so tudi njegovi deli poškodovani. To se pa še prav posebno z vinogradi vjema. Kakor so vinogradi sami ob sebi imenitni, se vendar le dostikrat zgodi, da napravljene škode dotični lastnik zarad prevelike oddaljenosti niti pravočasno ne zapazi ne. Gledé stroškov, kateri naj bi bili po mnenji g. predgovornika v zvezi s pismenimi objavami, moram pač reči, da je gospod pretiraval.

Nadejam se, da se bo v takih slučajih v vsaki občini vsaj po eden človek našel, naj uže bo taisti župan, učitelj ali pa župnik, ki bo tako sumaričnо objavo — drugačnih tako ni potreba — o škodi gosposki objavil in to za vsakega brezplačno. Če jo takoj prvi pošti izroči, je korist uže jako obilna. Da stroškov pri tem občina ne more imeti nobenih, se pač samo ob sebi razume.

Pri §. 8. izpustili smo alinejo 3, ker bi bila taista posestnikom več na škodo, kakor pa na dobiček.

§. 9. pečá se z izvolitvijo izvedencev in zaupnih mož in sem v tem smislu svoje mnenje uže poprej razložil gledé želje, katero sem vladi razodel.

Ne ostaja mi toraj nič več druzega, kakor površno se še na nekatere opazke gospodov predgovornikov ozreti, kolikor se namreč uže ni zgodilo. Vendar se bom pa sedaj druzega reda držal. Ako se ne motim, je gospod glavni govornik ves svoj ogenj združil proti predlogu, katerega je pobijal, češ, da posestniki nimajo pravice, iz škod v alineji 4 navedenih zahtevati odškodnine, oziroma tirjati odpis davka. To je bila pa ravno točka, s katero sem se največ pečal in s katero dalje pečati se ne smatram za potrebno. Drugi gospod predgovornik je bil pa gledé alineje 4 nasproti prvemu svojemu tovarišu uže izdatno bolj zapet; on je le pogojno obljubil, kar je gosp. poslanec Zallinger za predlog sprožil in se je dalje proti predlogu oglasil, ki ga je gospod prvi govornik „za“ imel.

Kar se tiče sicer jako previdno izrečenih očitanj g. poslanca Sieglna, kakor bi se do sedaj ne bilo dosti oziralo na škodo po vremenskih nezgodah, sem se tudi še poprej z njimi zadosti pečal, kakor sem tudi uže dostojno osvetil odpustke na davku v Auerspergovi dôbi.

Le ena točka je, kjer se vjemajo poslednji protigovorniki s poslancem Sieglnom gledé odpustka ali odpisa na zemljiškem davku, iz katerega se v sporočilu sklepa na doslednost, da bi vsled tega tudi občinske in druge doklade lahko odpadle. Prav posebno smo se pečali z vprašanjem, ali bi bilo na korist dotičnih poškodovancev, ali pa občine, če bi se tudi tukaj odpisi smatrali za dovoljene, če bi bil odpis zemljiškega davka sam dovoljen, ki je vendar-le temelj vsem dokladam.

Ako bi se v tem oziru moral jaz izraziti, Vam po pravici povem, da se nikakor ne strinjam s konsekvenco, kakor si jo je predstavljal gospod poslanec dr. Polak. On trdi, da bi v občini, katera ima sto prebivalcev, petdesetim toča pobila ali slana vzela, in bi se jim zato potem nekaj davka odpisalo, katerega bi moralo potem ostalih deset nepoškodovanih za vse plačati. Tega nikakor ne morem potrditi, vsaj po tem ne, kolikor mi je do sedaj znanega o preliminiranji stroškov in dohodkov pri občinah. Saj je vendar jasno kot solnce, da, če se kaj tacega v kaki občini prigodi, da v resnici zarad tega občino zadene deficit 1000 gold., ker ni dobila občinskih priklad. Kaj se pa zgodi s takim deficitom?

Tisti, ki niso bili poškodovani, ga sami tudi ne bodo plačali; pokrije se ali z ostanki prejšnjih let, če je občina premožna, ali pa se vzame nekaj na posodo, kar se v bodočih letih na primeren način povrne. Če bi bila pa škoda res uže silno velika, prosi taka občina za podporo pri deželi ali pa pri državi, kakor se je po takih odpisih pokazal, tisti vplačati, ki niso bili nič poškodovani. Če se v takih slučajih država sama postavlja na stališče, s katerega priznava, da se poškodovancu odškodnina spodobi, je potem tudi dosledna dolžnost dežele in občine, da to poznate in odpis potrdite. Če je škoda velika, prizadeti odškodnino zasluži. Če pa ni velika, pa primanjkljej sam na sebi ni velik, ker se škoda ne povrača z odpisi davkov.

Kakor vidite, bi nikakor ne mogel pritiditi temu, kar sta gospoda poslanca Siegl in dr. Polak razkladala. Če se posledice tega prikažejo, katerih vladni zastopnik nikakor ni potrdil in tudi sporočevalec jih ni sprejel v svoje sporočilo, tudi ne bo nobene škode. Občina si bo morala drugače pomagati, če ji je del poškodovan. Ona bode morala plačevanje pri nekaterih nastavkih ustaviti, ali pa kaj na posodo vzeti, kar nikakor ni še največja nesreča, kajti dolg se bo na več let razdelil. Občani pa, ki so sami poškodovani, naj bi se ne smeli siliti, občinske doklade plačevati.

Želji gospoda poslanca Sieglna gledé preosnove alineje 4, kjer naj bi se mesto besedice „als“ sprejela besedica „z. B.“, bi prav lahko vstregli. Jaz sicer nisem pooblaščen, da bi v imenu davčnega odseka govoril, vendar pa mislim, da odbor pač ni nikdar mislil takih slučajev taksativno naštevati.

Zato mi je le na kratko odgovarjati na nekatere opazke prvega gospoda protigovornika. Nekateri gospodje predgovorniki so se na to uže ozirali. Gospod predgovornik sklicaval se je na zemljiščni davek dežele, ki jo tukaj zastopa, na kar mu je gosp. vladni zastopnik odgovoril, kakor se mu je spodobilo. Če je pa on v prvi vrsti povdarjal povišano poslopnino, pri vsem tem pa še opomnil, da bi tiste dežele, ki so dobile davek odpisan, tudi tak minimum odpisanega davka po elementarnih nezgodah lahko sprejele, bi Vas vendar-le rad opozoril na posledice iz tega izvirajoče, ne da bi se ravno pri tem na eno ali drugo deželo sklicaval — saj smo si v tem vsi enaki. Če bi se katera koli dežela tukaj sklicavala na to, da pred vsemi drugimi zasluži odpisa na davku, bi bile pač to take dežele, o katerih je dokazano, da so dolgo vrsto let veliko preveč davka v cesarske blagajnice dajale. Take dežele imele bi pač večjo pravico do dobrote odpisovanja davka, kakor pa tiste, ki so še le ob uravnavanji zemljiškega davka v pravo razmerje davkoplačevanja stopile.

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 6 junija. (*Janski; kriza; Raič; Stritar.*) Dogodba na grobu generala Janskega na budimskem pokopališči dné 21. maja še zmiraj osodepolno pregugava veliko politiko naše države. — Na Dunaj došli ministerski predsednik Koloman Tisza prepričal se je v svoji avdijenci pri cesarju, da je s svojim odgovorom v ogerskem državnem zboru storil veliko napako, ker je neposredno odobraval skrunenje Hencijevega spominka, obsojal čin generala Janskega, in ker ni našel celó besedice ne, s katero bi bil obsojal vandalsko početje peštanske vseučiliščne mladine. — Čuje se, da je Tisza cesarju uže tedaj ponudil svojo ostavko, katera pa ni bila sprejeta. — Tiszov organ „Pester Lloyd“, ki je maršala nadvojvodo Albrechta kot najvišjega nadzornika vse vojne in gotovo najzaslužnejšega zastopnika naše skupne vojne tako nedostojno žalil zarad napitnice izrečene v Sarajevu, skušal je z nekim polovičarskim preklicom popraviti ono nesramno psovko s tem, da je pisatelj dotičnega članka odlični Tiszov pristaš Maks Falk izrekel nekaj s sladkorjem potresen h besedi v pohvalo obče ljubljenega in častnega nadvojvode.

Med tem pa se je stvar še dalje razvijala: Videti je, da merodajni vojaški krogi spoznavajo, da bi se s kakoršno koli kaznijo, kateri bi zadela generala Janskega, porušil ves skupno-vojaški duh naše vojne in videti je, da nameravajo generala Janskega pustiti na njegovem prejšnjem mestu v Budim-Peštu.

Ako pa se to zgodi, je ob enem izrečna obsodba Tiszovega odgovora v ogerskem državnem zboru.

To baje tako hudo peče Tiszo in njegove pristaše, da zopet žuga z ostavko misleč, da bode njegovega mišljenja tudi vsa Ogerska.

Mislimo sicer, da je to velika zmota, mislimo, da se bode Tisze sicer držala vsa njegova stranka, katero si je vstvaril deloma z denarji, deloma s silovitostjo pritiska in bajonetov, — toda prepričani smo, da bi si na Ogerskem minister po vsem nasprotnega mišljenja z enakimi sredstvi v rokah prav lahko, čeravno ne hipoma osnoval popolnoma nasprotno stranko. — Kaj je mogoče z madjarskimi sredstvi doseči, poučujejo nas najbolj sedanje razmere v sosedni Hrvatski. Nikakor toraj ne sodimo, da bi ne bilo mogoče sedaj, izrekoma po nezaslišanem prekoračenji državnih proračunov, osnovati boljše obstanku avstrijske države prijazne vlade in nji enake stranke. Vprašanje vrti s poglavitno krog skupne vojne in o tej zadnji trdnjav avstrijske celokupnosti dobili se bodo uže tudi še n Ogerskem možje, kateri zvestobe za skupno državo i dinastijo habsburško nimajo samo na jeziku, ampak už zarad lastnega obstanka tudi v srcu in dejanji. Skupno državna kriza tedaj zamore imeti še povoljne posledice

Petrolejska in oziroma tostranska ministerska i parlamentarna kriza stopila je v boljšo dobo: Nasprotje ki je nastalo med Taaffejevo vlado in državno-zborsk večino imelo je svoj vzrok v nekem mrženji, katero j nastalo med vlado in državno-zborsko večino zato, ke vlada za večino nima mnogo več, kot dobre besede sicer se pa skoraj nič ne briga za njo in hodi pra svoja pota. — Ker vladi ni bilo mar za večino, prišl je samo po sebi do tega, da tudi večini ni bila brig za vlado. — Petrolej bil je prvi povod k temu razdvo jenji, in, ako se razmera sploh ne obrne na boljše, zn se to še ponoviti. Petrolejska kriza poravnala se j sedaj s tem, da je vlada privolila v povikšanje carin petrolejske od 1 gold. 42 kr. na 2 gold. — Ostaja pa še po sprejetem tem predlogu v dotičnem odseku, sklep zbornice same, o katerem pa danes še ni gotovo, jel bo storjen sedaj ali na jesen. — Dokonečno sklenilo se bo o tem jutri po zaslišanih vseh klubih desnice.

Danes došla je v Beč žalostna in sedaj prav nepričakovana novica o smrti slovenskega poslanca Božidara Raiča. Klub Hohenwartov, ki se je ravno o poludne zbral o posvetovanje, sklenil je v znamenje svojega sočutja za zvestega svojega uda naročiti umrlemu venec, enako sklenili so še posebej slovenski državni poslanci. Kakor se čuje, bo tudi češki klub storil enak sklep. — Vsi poslanci, ki so poznali živo slovansko čutje in pa pošten značaj pokojnega, globoko obžalujejo veliko zgubo, katera je z njegovo smrtjo zadela desnico.

Sinoči vršila se je po napovedanem sporedu v gostilni „pri zlatem križu“ na cesti Mariahilferstrasse Stritarjeva svečanost v navzočosti odličnega in mnogobrojnega občinstva, med katerim smo videli okrog 25 državnih poslancev iz Hohenwartovega, češkega in poljskega kluba. Program bil je srečno sostavljen in se je vršil prav lepo, petje zborov, samospevi, igra na glasovir in sviranje hrvatskih tamburašev vrstili so se v prijetni premembi in tudi slavnostni govor je v obče dobro slikal delovanje slavljenca Stritarja. Želeli bi bili, da bi bil govornik gosp. Majeron izpustil pušice „lipovih bogov“, katere je očital vodjem slovenskega naroda, pa — dejansko je popravila to veselica sama v drugi točki pri zboru „Kdo je mar“, ker s to v program sprejeto in s pohvalo izvršeno točko pokazalo se je samo po sebi, da je bila pretirana fraza „o lipovih bogovih“, ali pa da to malikovanje ne more biti tako pregrešno, kakor je trdil govornik v slavnostnem govoru, ker se je hoté ali nehoté celó sprejelo v spored Stritarjeve veselice. — Prvi del veselice še ni bil dognan do polnoči, drugi del pa je trajal še par ur dalje. Slavljenec Stritar sam, ki je bil videti mnogo trdnejega zdravja in dobre volje, čital je navzočim gostom v ta namen spisano pesem z naslovom „Rojakom“.

Iz Ljubljane. — **Razkritje Anastasius Grünove spominske plošče** v Ljubljani na praznik vnebohoda spremljale so narodne protidemonstracije, katere po stari svoji navadi pristaši geslo „Nemštvo do Adrije“ pretiravajo in vporabljajo proti slovenskemu narodu sploh.

Po mnogih dosedanjih skušnjah bilo je lahko soditi, da tudi ta javna svečanost nemškega „turnvereina“ ne bo ostala brez izgredov. Zato uže, in mislimo, da samo zato je svaril ljubljanski mestni zastop pred javnimi sprevodi, in zato se mu je zdelo nemogoče s svojimi skromnimi silami vzdržati javni red.

Znano je bilo, da so narodni krogi sila razburjeni zoper ravnanje kranjske hranilnice, katera je tako rekoč na razpolaganje dala zaklade hranilničnega reservnega zaklada nemškemu „Schulvereinu“. Vrh tega širila se je po Ljubljani govorica, da nameravata svečanosti vdeležiti se tudi velikonemška agenta Schönerer in Knotz z nemškimi „burschi“ z graškega in dunajskega vseučilišča.

S pohvalo moramo zato odobriti postopanje c. kr. deželne vlade, katera je javni del svečanosti, kolikor moč, omejila, katera je s pomočjo žandarjev in vojakov vzdržala javni red in tako zabranila izgrede one vrste, ki bi spadali pod kazenski zakonik. — Izrekoma moramo še odobriti, da je gospod deželni predsednik zaukazal, ob 12. uri ponoči skleniti komers na kazinskem vrtu, ker je vrt kazinski v resnici le pičlo omejen del javnega sprehajališča v zvezdi in ker ne dvomimo, da je moralo več kot dvanajsturno petje in pitje popolnoma zadostovalo potrebam tudi še tako petja in pitja željnih turnerjev in njihovih gostov. — Po vsem preobilna požrtovalnost bi se bila zahtevala od mestnih rednikov, žandarjev in vojakov, ako bi se jim bilo trudapolno straženje podaljšalo tudi še čez polnočno uro.

Ker nismo nikakoršne potrebe čutili, osebno ogledati si to nemško svečanost, veseli nas, da se je svečanost po poročilu uradne „Laib. Zeitung“ vršila razun nekoliko kričanja na večer — v lepem redu. — Nemški listi, se ve da v nasprotji z uradnim poročilom, vso dogodbo obračajo tako, kakor da bi Bela Ljubljana ne imela prostora za miroljubnega Nemca, kakor da bi bil sklep mestnega odbora obrnjen proti pesniku Anastaziju Grünu. Zato bi bili želeli, da bi bil uže sklep odborov spodbil temelj takemu podtikanju. — Mislimo pa, da to storiti še sedaj ni prepozno izrekoma v očigled interpelacije Mengerjeve v državnem zboru, v kateri so posnete in še poojstrene vse obtožbe in psovke iz nasprotnih nam nemških časnikov. — Za vse te časnike in za javnost treba je toliko bolj nepristranskega pojasnila, ker so se pri tej dogodbi prav po bratovsko pajdašili najojstrejši naši nasprotniki v „Deutsche Zeitg.“, „Grazer Tagespost“, „Neue Presse“ in pa v poluradni „Presse“.

Mi tedaj sklepamo s prepričanjem, da je c. kr. deželna vlada v tej dogodbi na vse strani spolnila svojo dolžnost s željo, da naj narod naš nikdar ne prekorači postavnih mej, in da naj se tudi pred vsem zmernim nemškim svetom razkrije početje nezbirčnih naših nasprotnikov, početje, ki na to meri, iz muhe narediti slona in s tem pred svetom črniti splon gotovo miroljuben naš narod.

Dogodbe na Nemškem trgu, katere so se baje godile po dnevu razkritja, in enako tudi govorica, o kateri se brzojavlja nemškim listom iz Gradca, da je bila Anastasius Grünova spominska plošča pri Blejskem jezeru — razbita — so nas silno osupnile; obsojati in obžalovati jih moramo z največjo ojstrostjo, in brez ovinkov izrečemo, da oni, ki pod krinko narodnosti slovenske s takim početjem skrunijo naše imé, niso prijatelji našega naroda, temveč njegovi najhujši sovražniki, ker s takim početjem večjo škodo prizadevajo imenu, razvoju in politični veljavi našega naroda, kakor naši najhujši nasprotniki! — Narod, varuj se krivih prerokov!

— **Kranjska hranilnica** imenovala je v svoji seji 1. dne t. m., kakor je bilo uže prej pričakovati in znano, političnega kolovodjo svojega dr. Suppana za hranilničnega vodjo s prostim stanovanjem in mastno plačo. Tako velja tudi tukaj pri hranilnici nemško-politično merilo.

— **Vreme.** Pretekli petek začelo je, hvala Bogu, deževati, in dolgo zaželjen in pričakovan dež je več dni zaporedoma prav izdatno namočil razpokano žejno zemljo. Trava in polje sta na novo vživila upanje naših kmetovalcev, da pridelek polja ne bo preslab.

†

Božidar Raič,

državni poslanec, župnik pri sv. Barbari v Halozah na Štajerskem, ud skoraj vseh slovenskih društev,

izdihnil je dne 6. t. m. zjutraj svojo blago dušo. S pokojnim zgubi slovenski narod enega svojih najodličnejših prvoboriteljev, zgubi radodarnega podpornika vseh slovenskih društev, slovenski poslanci zgubijo ljubljenega tovariša, večina državnega zbora značajnega, nepremakljivo zvestega in tudi zavednega soboritelja.

Po prestani hudi vročinski bolezni okreval je pokojni toliko, da se nihče več ni bal tako žalostnega izida bolezni. Pa — nenadoma hitro poklical ga je minulo nedeljo zjutraj Vsegamogočni iz tega sveta, prav iz sred borbe za slovenski narod, katerega je pokojni ljubil z vsemi silami gorečega svojega čutja.

Pri minuli splošni razpravi o državnem proračunu za tekoče leto bil je pokojni Raič prvi govornik za proračun in z ojstrimi besedami je tožil, da vlada celó v 7. letu svojega vladanja tako čisto prezira opravičene narodne težnje Slovencev, izrekoma Slovencev na Štajerskem. Z živimi barvami slikal je obupni stan Slovencev in kako osodepolno bolj in bolj se širi med njimi nemštvo, ne da bi vlada pokazala tudi le dobro voljo izvršiti svoj lasten, v prestolnem govoru izražen program.

To bil je njegov zadnji govor, njegov zadnji čin v javnosti. Koj drugi dan tožil je o bolezni, katera ga je položila na smrtno posteljo.

Še le 59 let star izdihnil je svojo blago dušo v Beli Ljubljani, kjer mu je naš narod včeraj priredil slovesen, sijajen pogreb.

Vsa domovina žaluje na grobu iskrenega rodoljuba. Hranimo mu večni, hvaležni spomin!

— **Smrti poslanca Raiča** spominjal se je minuli ponedeljek tudi predsednik državnega zbora dr. Smolka, kateri je naglašal veliko zaupanje, katero je pokojni užival v svoji rojstni deželi in pa naglašal poštenost njegovega značaja, zarad katerega gotovo vsa zbornica obžaluje smrt svojega tovariša. — S pohvalo sprejela je vsa zbornica stoječa to izjavo predsednikovo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Kakor je uže dunajski telegram zadnjih „Novic“ naznanjal, presukal se je položaj gledé ministersko-parlamentarne krize v toliko, da se je pričelo pogajanje med vlado in državno-zborsko večino zarad carine na petrolej.

Sad pogajanja bil je ta, da je carinski odsek z veliko večino zavrgel predlog Süssov in pritrdil predlogu Abrahamovičevemu, po katerem se carina na surov petrolej povekša od 1 gold. 42 kr. na 2 gold. Finančni minister pa je izjavil, da hoče zarad te premembe stopiti v dogovor z ogersko vlado zato, ker se načeloma ne loči od vladinega predloga. S kratkimi besedami

utemeljil je finančni minister tudi prvo skupno vladino izjavo s tem, da se je vlada zavezala zagovarjati skupno dogovorjene predloge, ker je pa predlog Süssov načelno različen od vladinega predloga bila je ona izjava vladina čisto naravna.

S tem prevratom bila je odstranjena za nekaj časa kriza, v obče pa se ne dá tajiti, da je še mnogo nejasnega in nedognanega, nekaj pomenljivega tudi še nasprotnega med vlado in večino, kar bo zahtevalo zdrave in poštene rešitve. — — Ves teden vrtilo se je obravnavanje krog vprašanja, jeli se carinska tarifa v zbornici poslancev reši pred pretrganjem zborovanja ali pa še le v jeseni. O tem vprašanji razgovarjali so se vsi desniški klubi vlada in parlamentarična 17orica.

Do včeraj opoludne še gledé tega vprašanja ni bilo nič sklenjenega, vse pa kaže na to, da so zapreke takojne obravnave carinske tako velike, da jih bo ali prav teško ali celó nemogoče premagati.

Dogodbe v Budim-Peštu se tukaj z veliko pozornostjo opazujejo in v vseh državoljubnih krogih se čuti, da naša notranja skupno-avstrijska politika ne more in ne sme več hoditi po dosedanji poti, prevrat, temeljiti prevrat je neobkodno potreben, vsakdo pa tudi previdi, da tak prevrat takoj ni mogoč, toda zgoditi se mora in vpeljati kar prej.

Dostavek. Ravnokar izvemo, da se je sklenilo v dogovoru med večino in vlado, da carinska tarifa uže danes pride na dnevni red in da se tedaj v zbornicah poslancev v obeh državnih polovicah reši pred pretrganjem zborovanja.

Ogerska. — Telegrami z Budim-Pešta z dne 7. t. m. naznanjajo: Izgredi so se danes ponoči ponavljali in je ostalo pri teh celó nekaj mrtvih in ranjenih. Dijaki so opoludne sklenili, nadaljevati demonstracije in se zbrati za carinskim uradom na obrežji Donave. Pa tukaj jih je policija razgnala, zato pa se je druhal podala na „korso“ med odlično občinstvo, kjer je en človek skočil na stol in je tam v pričo generala barona Edelsheim-a in ministra Szecheny-a s sramotnim govorom psoval vojno.

Policija na konjih ni mogla hitro razgnati druhali, ker se je pomešala med odlično občinstvo in še le policaji pešci so razsajalce razgnali s puškami in bajoneti, potem je druhal hudo razsajala pred borso in pred prostori liberalnega kluba. — Na Franc-Josipov trg prišla sta potem dva batalijona pešcev polka Stubenrauhovega. Druhal pa je šla dalje proti Janskijevem stanovanju, kjer pa vse prigovarjanje policije ni nič pomagalo, segli so po sablah in bajonetih in tako so nekaterim precepili nosove, nekaterim glave, ena do sedaj nepoznana oseba pa je bila prebodena.

Znano je uže, da bo poslanec Irany zarad teh dogodeb vlado interpeliral. — Te dogodbe dosti značijo stranko, s katero se sedaj vlada unstran Litave.

Bavarska. — Z Monakovega se piše dunajskemu poluradnemu „Fremdenblattu“: „Na Bavarskem treba se bo v kratkem pečati z mislijo vladarstva. Za ta slučaj je po ustavi k vladarstvu poklican kruljev stric princ Luitpold, ki je sedaj v 66. letu starosti; od svojih mladih let bil je pri vojaštvu, najprej pri topničarjih in kasneje pri pešcih; bil je v vojskah l. 1866. in pa 1870. in 1871. in je sedaj glavni nadzornik vojne. Prve čase potoval je princ po Laškem, Grškem in v Egiptu. Tudi se je pečal in se še pečá z državnimi zadevami in je več kot 40 let ud državnega zbora. Kralj Kralj Ludevik II. izročil je kmalu po nastopu prestola princu predsedništvo državnega sveta, posel, katerega so do tedaj opravljali navadno bavarski kralji sami. Tudi v javnih državnih zadevah je mnogokrat, zadnj čas pa skoraj izključno on zastopal kralja. Razum za umetnost podedoval je po svojem očetu, on pridno in z razumom obiskuje delavnice umetnikov in sam zbira umotvore.“ — Govorice, katere so tedaj širili neodvisni bavarski listi, so tedaj vendar-le resnične, akoravno so se od bavarske uradne strani mnogokrat in trdovratno preklicavale. Pa tudi ni drugače mogoče, ker se je vse bavarsko kraljestvo trdo po robu postavilo — dosedanji velikanski potrati brez vladanja.

Francoska. — Zbornica poslancev obravnavati bo imela prav v kratkem predlog o izgnanji pretendentov (oseb, katerim bi postavno pripadala pravica do francoskega prestola). Vlada nameravala je v ta namen pri zbornici zahtevati postave, po kateri se ona pooblasti, ako treba, iz dežele izgnati dotične prince. Večina zbornice pa zahteva in videti je, da tudi vlada v tem smislu odjenjava, da naj se izreče za zapoved, da takoj vsi pretendenti zapusté deželo. — To je dalo princu Napoleonu povod, proglasiti nek manifest, v katerem se gledé sebe in svoje rodbine sklicuje na to, da je bil zmirom zvest sin domovine, da je zmiraj priznaval ono vladanje, katero so si Francozi odločili, dalje, da se ni ničesar zgodilo, kar bi kazalo nevarnost pretendentov. Ako je grof Pariški omožil svojo hčer in so mu povodom te družinske dogodbe čestitali znani francoski krogi, vendar to ne more biti opravičen vzrok iz dežele pognati naslednike francoskih vladarskih rodbin. — Dalje pa našteva Napoleon sedanjim republikanskim vladam dolgo vrsto napak, katere so storile, da so blagostanje dežele uničile, skrbele samo zato, da so bogateli posamezni uradniki in funkcijonarji, da niso znale konkordata ne odpraviti ne sprijazniti se ź njim, da je uprava zanemarjena, ker so različne vlade pognale veliko število izvrstnih uradnikov, zaveznikov in prijateljev, si republika ni znala pridobiti in tako je Francoska ostala oslabljena in osramotena. Upa pa, da bode francosko ljudstvo kmalu spregledalo in zapustilo one, ki ga sedaj zlorabijo v svoje dobičkarske namene ter si poiskalo one, ki so v resnici prijatelji francoskega ljudstva.

Angleška. — Gladstone in njegova Irska postava še zmirom nista rešena, nasprotje narašča in zopet odnehava in za to se tudi glasovanje odlaša dalje in dalje. Telegrami od ponedeljka javljajo, da je odvisna osoda irske postave od glasovanja 20 sedaj še ne odločenih poslancev, ako ti glasujejo zanjo, zmaga Gladstone z nekolikimi glasovi, sicer pa propade.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 9. junija ob 1. uri 5 minut popoludne.

Pričeti carinski razpravi izmed 31. prvi govori Chlumecky. Danes proglaseno cesarjevo pisanje nadvojvodu Albrechtu polno gorkega priznanja njemu in vojni. Živahen odmev Serajevski napitnici nadvojvodovi. To smatra se: Začetek stenje vojni, obsodba ogerskih dogodb. Začetek pomenljivega prestata. Sinoči v Pesti zopet krvavi izgredi. Irska postava zavržena.

Žitna cena

v Ljubljani 29. maja 1886.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. 30 kr. — turšice 5 gold. 4 kr. — soršice 6 gold. 19 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 88 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 3 gold. 90 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 3 gold. 58 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. -- Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.